

Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Tennet TSO BV
t.a.v. de heer J. van Jole
Postbus 718
6800 AS Arnhem

Directoraat-generaal Agro en Natuur

Directie Natuur en Biodiversiteit

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres

Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Datum

Betreft Ontwerp vergunning Nbwet 1998; realisatie en instandhouding 380 kV-verbinding Borssele-Rilland; Oosterschelde

Ons kenmerk

DGAN-NB / 15120088

Uw kenmerk

000.145.20 0365624

Bijlage(n)

1

Geachte heer van Jole,

Bij brief van 30 april 2015 verzoekt u mij om aan Tennet TSO B.V. (hierna: Tennet) een vergunning te verlenen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (hierna: Nb-wet 1998) voor realisatie en instandhouding van de 380kV hoogspanningsverbinding Borssele-Rilland (Zuid-West 380 kV West). De activiteit heeft mogelijke gevolgen voor de Natura 2000-gebieden Oosterschelde, Zoommeer, Markiezaat, Westerschelde & Saefthinghe, Yerseke & Kapelse Moer en Veerse Meer alsmede het voormalige beschermd natuurmonument Oosterschelde-buitendijks.

Conform artikel 41, lid 1, van de Nb-wet 1998 heeft u uw belang bij het verlenen van de vergunning gemotiveerd.

Procedure

Op 1 mei 2015 ontving ik uw aanvraag en de daarbij behorende stukken, te weten

- de passende beoordeling Natuurbeschermingswet 1998 Zuid-West 380 kV, Borssele-Rilland (hierna: de passende beoordeling);
- een overzichtskaart 380kV hoogspanningsverbinding Borssele-Rilland;
- een overzichtskaart 380kV hoogspanningsverbinding Borssele-Rilland en Natura 2000-gebieden;
- de detailkaarten hoogspanningsverbinding (het mastenboek).

Bij brief van 20 mei 2015 (kenmerk: DGAN-BN/15070352) heb ik de ontvangst van uw aanvraag bevestigd.

Op 26 augustus 2015 ontving ik een bijgestelde versie van de passende beoordeling.

Coördinatie besluiten

In artikel 20a, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998 is bepaald dat op de besluitvorming voor dit project de Rijkscoördinatieregeling als bedoeld in artikel 3.35 van de Wet ruimtelijke ordening van toepassing is. Dat wil in dit geval zeggen dat de besluiten die nodig zijn voor de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV – West (Borssele-Rilland) gezamenlijk worden voorbereid, waarbij

deze procedure wordt gecoördineerd door de minister van Economische Zaken (EZ). Daarbij doorlopen de besluiten, op grond van artikel 3.31, derde lid, in samenhang met artikel 3.35, vierde lid, van de Wro, de uniforme openbare voorbereidingsprocedure als bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht met toepassing van de bijzondere regels in artikel 3.31, derde lid, in samenhang met artikel 3.35, vierde lid, van de Wro.

Dit besluit is één van de besluiten die nodig zijn voor de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV – West. Daarom is ook op dit besluit de Rijkscoördinatieregeling van toepassing.

De minister van EZ heeft een gecoördineerde voorbereiding van de besluiten voor hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV West bevorderd. Onderhavig besluit is samen met het inpassingsplan en de andere besluiten als volgt voorbereid:

- op [datum] is een kennisgeving met betrekking tot het ontwerp gepubliceerd in de Staatscourant; kennisgeving heeft ook plaatsgevonden in enkele huis-aan-huisbladen en regionale dagbladen;
- op [datum] is door de minister van EZ een ontwerp van het besluit aan TenneT TSO B.V. gezonden;
- het ontwerp van het besluit heeft van [datum] tot en met [datum] ter inzage gelegen bij [locatie];
- er zijn [aantal] informatieavonden georganiseerd, op [data], waarbij de mogelijkheid werd geboden mondeling zienswijze naar voren te brengen.

Op grond van artikel 3.32 in samenhang met artikel 3.35, vierde lid, van de Wet ruimtelijke ordening worden dit besluit en de andere besluiten gelijktijdig door de minister van EZ bekendgemaakt. Tevens doet de minister van EZ daarvan mededeling in de Staatscourant, enkele huis-aan-huisbladen en regionale dagbladen en langs elektronische weg. Eerdere insprekers en grondeigenaren en beperkt gerechtigden op die gronden worden apart geïnformeerd.

Bevoegdheid

De voorgenomen activiteit valt onder artikel `2', sub `j', van het Besluit vergunningen Nb-wet 1998 (hierna: het Besluit) (Staatsblad 2005, nr. 594; het laatst gewijzigd per 7 oktober 2012, Staatsblad 2012, nr. 612), luidend: 'aanleg, uitbreiding en wijziging van hoogspanningsverbindingen met een spanning van 220 kV of hoger'.

Op deze basis en artikel 19d, lid 5 en in samenhang met artikel 16, lid 6, van de Nb-wet 1998, is de minister van EZ bevoegd tot vergunningverlening op basis van artikel 16 en artikel 19d jº artikel 19ia van de Nb-wet 1998. Op basis van de portefeuillevreiding tussen de minister van EZ en de staatssecretaris van EZ is deze bevoegdheid belegd bij de staatssecretaris.

De exacte wetsteksten zijn te raadplegen op www.overheid.nl onder 'Landelijke wet- en regelgeving'.

Besluit

Met de door u uitgevoerde passende beoordeling als bedoeld in artikel 19f van de Nb-wet 1998, en de daarbij behorende rapportages en documenten, is de zekerheid verkregen dat met het uitvoeren van de aangevraagde activiteit, gelet op de relevante instandhoudingsdoelstellingen en met inachtneming van de weergegeven voorschriften, waaronder mitigerende maatregelen, geen aantasting zal optreden van de natuurlijke kenmerken van de betrokken Natura 2000-gebieden Oosterschelde, Zoommeer, Markiezaat, Westerschelde & Saeftinghe, Yerseke & Kapelse Moer en Veerse Meer.

Tevens is met de inhoud van de betreffende passende beoordeling de zekerheid verkregen dat de aangevraagde activiteit de wezenlijke kenmerken van het voormalige beschermd natuurmonument Oosterschelde-buitendijks niet zal aantasten.

Deze conclusie geldt nadrukkelijk vanuit de door mij specifiek hiertoe geformuleerde vergunningvoorschriften ter bescherming van de in de betrokken Natura 2000-gebieden en het hiervoor genoemde voormalige beschermd natuurmonument aanwezige beschermde waarden.

Gelet op de bepalingen van de Nb-wet 1998 en de in de bijlage vermelde overwegingen besluit ik derhalve Tennet de gevraagde vergunning ingevolge artikel 16 en artikel 19d j° artikel 19ia van de Nb-wet 1998 te verlenen onder de navolgende voorschriften en beperkingen.

Voor een weergave van de inhoud van de aanvraag en de relevante wet- en regelgeving alsmede het van toepassing zijnde beleid verwijs ik naar de bijlage bij dit besluit. In dezelfde bijlage treft u voorts mijn inhoudelijke overwegingen die aan dit besluit ten grondslag liggen aan, evenals een weergave van de diverse zienswijzen en mijn reactie daarop. De bijlage maakt onderdeel uit van dit besluit.

Voorschriften en beperkingen

Ter bescherming van de in de Natura 2000 gebieden Oosterschelde, Zoommeer, Markiezaat, Westerschelde & Saeftinghe, Yerseke & Kapelse Moer en Veerse Meer en het voormalige beschermd natuurmonument Oosterschelde-buitendijks aanwezige beschermde waarden, verbind ik aan deze vergunning de volgende voorschriften en beperkingen.

Algemeen

1. Deze vergunning staat op naam van Tennet TSO BV of diens rechtsopvolger.
2. Deze vergunning wordt uitsluitend gebruikt door (medewerkers van) de vergunninghouder of aantoonbaar in opdracht van de vergunninghouder handelende (rechts)personen. De vergunninghouder blijft daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze vergunning.
3. De in voorschrift 2 genoemde (rechts)personen beschikken op de plaats waar de vergunde activiteit wordt uitgevoerd over een kopie van deze beschikking, inclusief alle daarbij behorende onderdelen (zie onder 'besluit'), en tonen deze

- op eerste vordering aan de daartoe bevoegde toezichthouders en opsporingsambtenaren.
4. De in voorschrift 2 genoemde (rechts)personen zijn aantoonbaar op de hoogte van de inhoud en het doel van deze voorschriften en beperkingen, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
  5. Het tijdstip waarop de vergunde activiteit daadwerkelijk wordt gestart, wordt minimaal een week voor de aanvang ervan schriftelijk of per e-mail (nbwetteam@minez.nl) gemeld aan de Staatssecretaris van Economische Zaken of diens rechtsopvolger (hierna: het bevoegd gezag), ter attentie van het Nb-wetteam.
  6. De vergunde activiteit wordt overeenkomstig de ingediende aanvraag en bijbehorende passende beoordeling uitgevoerd, met inachtneming van de aan deze vergunning verbonden voorschriften en beperkingen. Bij eventuele strijdigheid van de aanvraag en/of passende beoordeling met de voorschriften en beperkingen in onderhavige vergunning, prevaleren deze laatste.
  7. In afwijking van voorschrift 6 mag een activiteit in afwijking van de aanvraag en/of het vergunde worden uitgevoerd indien en voor zover deze afwijking naar het oordeel van het bevoegd gezag niet leidt tot andere of grotere nadelige effecten op de relevante beschermde waarden van de betrokken Natura 2000-gebied en voormalige beschermd natuurmonument Oosterschelde-buitendijks ten opzichte van een uitvoering conform de aanvraag. Het voornemen tot het uitvoeren van een activiteit in afwijking van de aanvraag en/of het vergunde dient 4 weken voor de start van de werkzaamheden schriftelijk of per e-mail (nbwetteam@minez.nl) te worden gemeld aan het bevoegd gezag en kan slechts plaatsvinden na uitdrukkelijk verkregen schriftelijke instemming van of namens het bevoegd gezag.
  8. Bij opgetreden incidenten moet worden gehandeld conform de daarbij van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Tevens wordt in het kader van deze vergunning per direct schriftelijk of per e-mail (nbwetteam@minez.nl) melding over de aard en omvang van het incident gedaan aan het bevoegd gezag (t.a.v. het Nb-wet team) onder overlegging van alle relevante gegevens. Onder incident wordt in dit verband verstaan 'een onvoorziene gebeurtenis waardoor schade aan de natuurlijke kenmerken in het betrokken beschermde gebied is of kan worden toegebracht' (bijvoorbeeld wanneer onbedoeld schadelijke stoffen in het milieu vrijkomen.)
  9. Bij een opgetreden incident is de vergunninghouder verplicht eventuele verontreinigingen zo mogelijk direct te laten verwijderen en de eventueel opgetreden schade voor zover mogelijk te herstellen, zulks ter beoordeling van het bevoegd gezag.
  10. Alle door of namens het bevoegd gezag te geven aanwijzingen en/of uitvoeringsbepalingen worden binnen de in de aanwijzing bepaalde termijn opgevolgd.
  11. Zodra de werkzaamheden met betrekking tot de vergunde activiteit feitelijk zijn beëindigd, wordt dit uiterlijk binnen een week schriftelijk of per e-mail (nbwetteam@minez.nl) gemeld aan het Nb-wetteam.

Nadere inhoudelijke voorschriften

12. De werkzaamheden worden alleen bij daglicht tussen zonsopgang en zonsondergang uitgevoerd.
13. Verlichting wordt uitsluitend toegepast wanneer dat noodzakelijk is voor het veilig kunnen verrichten van de desbetreffende werkzaamheden.
14. Verlichting is zodanig opgesteld, afgesteld, ingericht en de lampen zijn zodanig naar buiten toe afgeschermd, dat hinderlijke lichtstraling door direct licht voor de relevante beschermde vogelsoorten wordt voorkomen.
15. Teneinde de verstoring van scholekster en bontbekplevier tijdens de aanlegfase van mast 1084 zo kort mogelijk te houden, vindt de aan- en afvoer van personeel en materieel vrijwel uitsluitend over de dijk plaats. Alleen ter hoogte van de te plaatsen mast 1084 wordt een tijdelijke op- en afgang naar het buitendijkse deel van het Natura 200-gebied Oosterschelde gerealiseerd.
16. De exacte dimensie van de in het vorige voorschrift bedoelde op- en afrit wordt minimaal 4 weken voor aanvang van de werkzaamheden schriftelijk of per e-mail (nbwetteam@minez.nl) gemeld aan het Nb-wetteam.
17. De delen van mast die geheel of gedeeltelijk boven water staan en welke niet op basis van de Elektriciteitswet, vanuit de met die wet gemoeide belangen in een specifieke kleurstelling uitgevoerd dienen te worden, worden in een grijze kleurstelling uitgevoerd (kleurcode Navy Grey, RAL 7035 of RAL 7045).

Het wijzigen of intrekken van de vergunning

18. De voorschriften en beperkingen waaronder deze vergunning is verleend, kunnen worden gewijzigd of aangevuld indien naar het oordeel van het bevoegd gezag uit eigen waarneming of anderszins blijkt dat de vergunde activiteit andere of nadeliger gevolgen heeft voor de relevante beschermde waarden dan die welke bij het nemen van dit besluit op basis van de op dat moment beschikbare informatie werden verwacht.
19. Indien op enig moment mocht blijken dat de vergunde activiteit zodanige schade aan de relevante beschermde waarden dreigt toe te brengen en het geven van aanwijzingen, het wijzigen of aanvullen van de voorschriften of beperkingen deze schade niet kan voorkomen, dan kan deze vergunning worden ingetrokken.
20. Voordat tot wijziging van vergunningvoorschriften of (gedeeltelijke) intrekking van de vergunning wordt overgegaan, wordt de vergunninghouder in de gelegenheid gesteld haar zienswijze naar voren te brengen (tenzij spoedeisendheid tot onmiddellijke intrekking c.q. wijziging noodzaakt).

Toezicht

21. De vergunninghouder geeft, overeenkomstig de Algemene wet bestuursrecht, alle medewerking aan de aangewezen toezichthouder(s).
22. Vergunninghouder voert een administratie waarin alle op deze vergunning betrekking hebbende documenten en bewijsstukken ten aanzien de naleving van de voorschriften en beperkingen van deze vergunning, met name de voorschriften 12 tot en met 17, zijn opgenomen.

Looptijd/geldigheid

23. Voor zover deze vergunning betrekking heeft op de aanlegfase van de Zuid-West 380 kV West is zij geldig van 1 oktober 2016 tot en met het moment dat de vergunde activiteit wordt beëindigd (zie voorschrift 11), doch uiterlijk tot en met 30 september 2019. Voor zover deze vergunning betrekking heeft op de gebruiksfase van de Zuid-West 380 kV West is zij geldig voor onbepaalde tijd.

Overige voorschriften

24. Het niet naleven van de voorschriften van deze vergunning kan, naast (tijdelijke) intrekking van de vergunning, ook eventuele strafvervolgning tot gevolg hebben.

Hoogachtend,

Martijn van Dam
Staatssecretaris van Economische Zaken

Bijlage: Inhoudelijke overwegingen

Zienswijze

Zienswijzen over het ontwerp van het besluit kunnen worden ingediend bij:
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV-West
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

bijlage

Inhoudelijke overwegingen

Realisatie en instandhouding Zuid-West 380 kV West

Directoraat-generaal Agro & Natuur
Directie Natuur en Biodiversiteit
Behandeld door

Datum

Bijlage nummer 1
Horend bij kenmerk 15120088
Datum
Contactpersoon

DE AANVRAAG

Tennet TSO B.V. (hierna: Tennet) is voornemens om tussen Borssele en Rilland een nieuwe hoogspanningsverbinding met een spanning van 380 kV te realiseren. De nieuwe verbinding start bij het bestaande hoogspanningsstation Borssele en eindigt bij het her in te richten hoogspanningsstation Rilland. Binnen het traject van de nieuwe verbinding worden twee deelgebieden onderscheiden, te weten

1. Borssele – Willem-Annapolder;
2. Willem-Annapolder – Rilland.

De nieuwe 380 kV verbinding wordt parallel aan de huidige 150 kV- dan wel 380 kV-verbinding aangelegd. Binnen deelgebied 1 wordt de huidige 150 kV verbinding gehandhaafd en verdwijnt de huidige 380 kV-verbinding door Zuid-Beveland. In deelgebied 2 wordt de huidige 380 kV-verbinding tot Rilland bijna geheel – op een klein deel aan de oostkant na – gehandhaafd en verdwijnt de huidige 150 kV-verbinding.

De nieuwe 380 kV-verbinding wordt bijna geheel binnendijs aangelegd. Binnen deelgebied 2 wordt één mast, te weten mast 1084, buitendijs gerealiseerd. Deze mast wordt op een eveneens aan te leggen schiereiland gebouwd. Tevens wordt een tijdelijk werkterrein met een oppervlak van maximaal 2,5 hectare aangelegd. De omvang van het werkterrein is groter dan dat van het schiereiland dat een omvang heeft van 0,25 hectare.

Voor een uitgebreidere beschrijving van de voorgenomen activiteit, inclusief de ten behoeve van de aanleg van de nieuwe hoogspanningsverbinding en het plaatsen van mast 1084 uit te voeren werkzaamheden, wordt korthedshalve verwezen naar de passende beoordeling als bijlage bij de aanvraag.

Fasering van de werkzaamheden

De werkzaamheden worden niet gelijktijdig over de gehele lengte van het tracé uitgevoerd. Er wordt op hetzelfde moment op één of meer locaties gewerkt en de werkzaamheden schuiven langs het tracé op. De duur van de werkzaamheden ten behoeve van het plaatsen van mast 1084 is geraamd op 11 tot 12 maanden.

Omdat de vergunbaarheid van de werkzaamheden in belangrijke mate afhangt van het tijdstip waarop de werkzaamheden worden uitgevoerd in relatie tot de

functie van het betrokken Natura 2000-gebied als slaappleats voor een groot aantal vogelsoorten, verbind ik aan de vergunning een aantal voorschriften.

Belang van de aanvrager

De aanvrager heeft, conform artikel 41, lid 1 van de Nb-wet 1998, het belang dat hij heeft bij de vergunning gemotiveerd.

Tennet geeft aan dat de realisatie van de nieuwe 380kV hoogspanningsverbinding noodzakelijk is om stabiliteit van het elektriciteitsnet en de leveringszekerheid van stroom te waarborgen.

Hiermee is naar mijn mening het belang voldoende gemotiveerd.

WETTELIJK KADER

Natura 2000-gebied

In relatie tot de betrokken Natura 2000-gebieden zijn in deze relevant de artikelen 19d (lid 1), 19e, 19ia en het artikel 19f (lid 1) van de Nb-wet 1998.

Beschermde Natuurmonument

In relatie tot het betrokken natuurmonument zijn relevant de artikelen 60, 10a (lid 1 en lid 3) en artikel 15a (lid 2) van de Nb-wet 1998.

De exacte wetsteksten zijn te raadplegen op www.overheid.nl onder 'wet- en regelgeving'.

BELEID

De aangevraagde activiteit zoals omschreven in dit besluit past binnen het relevante vastgestelde beleid, hieronder weergegeven:

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

Op 13 maart 2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte vastgesteld, als opvolger van de Nota Ruimte. Volgens de structuurvisie is het Rijk verantwoordelijk voor en door de EU aanspreekbaar op het nakomen van de in internationaal verband aangegeven verplichtingen, inclusief Biodiversiteitsverdrag en de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Het Rijk stelt kaders waarbinnen de provincies een provinciaal en landsgrensoverschrijdend natuurnetwerk, zijnde de herijkte nationale Ecologische Hoofdstructuur begrenzen, beschermen en onderhouden. Tot de herijkte EHS behoren de Natura 2000-gebieden, de Nationale Parken, de Noordzee en de grote wateren inclusief de grote rivieren. De natuur in de EHS blijft goed beschermd met een 'nee, tenzij'-regime in relatie tot de wezenlijke kenmerken en waarden. Het gaat daarbij om: waardevolle aspecten zoals natuurschoon, schoon water, het aanwezig zijn van bepaalde plant- of diersoorten, gebieden van aardwetenschappelijk belang en het afwezig zijn van lawaai.

In de Structuurvisie staat ten aanzien van de aangevraagde activiteit – voor zover in het onderhavige geval van belang – het volgende vermeld:

Energiezekerheid is een belangrijk economisch goed. De opwekking en distributie van elektriciteit via een hoofdnetwerk van centrales en hoogspanningsleidingen is van nationaal belang. Niet alleen vanwege het (inter)nationale en provinciegrensoverschrijdende karakter van het hoofdnetwerk, maar ook gelet op het effect voor de individuele burger. De ruimtebehoefte en het beleid voor ruimtelijke inpassing voor de nationale elektriciteitsinfrastructuur zijn uitgewerkt in het Derde Structuurschema elektriciteitsvoorziening (SEV III) en ruimtelijk geborgd in het Barro. Het SEV III bevat de bestaande en nieuwe vestigingsplaatsen voor elektriciteitsproductie met een vermogen vanaf 500 MW, de globale tracés van bestaande en nieuwe hoogspanningsverbindingen met een spanning vanaf 220 kV en het waarborgingsbeleid kernenergie in Nederland.

De verdere integratie van de Europese energiemarkt maakt dat er een steeds groter beroep wordt gedaan op internationale verbindingen en dat hoogspanningsverbindingen mogelijk om uitbreiding vragen. Het Rijk wijst daarbij de tracés van hoogspanningsverbindingen (vanaf 220 kilovolt) aan en zorgt voor de inpassing.

VERGUNNINGPLICHT

De aangevraagde activiteit vindt plaats in of nabij de Natura 2000-gebieden Oosterschelde, Zoommeer, Markiezaat, Westerschelde & Saeftinghe, Yerseke & Kapelse Moer en Veerse Meer. Het gebied Oosterschelde-buitendijks is ook aangewezen als beschermd natuurmonument.

Ik stel vast dat de aangevraagde activiteit mogelijk de natuurlijke waarden en kenmerken van de bovengenoemde beschermde Natura 2000-gebieden en van het voormalige beschermd natuurmonument kan aantasten. Om die reden ben ik van mening dat de voorgenomen activiteit vergunningplichtig is onder de Nb-wet 1998.

PASSENDE BEOORDELING

Beheerplan

In dit geval kan vastgesteld worden dat ten aanzien van de voorgenomen activiteit, op het moment van besluitvorming, geen beletsel voortvloeit uit enig beheerplan op basis van de Nb-wet 1998.

Geen beheer

De voorgenomen activiteit vormt een project dat geen direct verband heeft met of nodig is voor het beheer van het betrokken Natura 2000-gebied. De voorgenomen activiteit is voorts nog niet eerder beoordeeld in het kader van de Nb-wet 1998.

Mogelijk significante gevolgen

Op grond van artikel 19f, lid 1, van de Nb-wet 1998 in combinatie met artikel 19g, lid 1, van de Nb-wet 1998 dient een passende beoordeling aangeleverd te worden door de initiatiefnemer. Het Europese Hof van Justitie heeft in haar uitspraak van 7 september 2004 aangegeven dat een passende beoordeling slechts dan achterwege kan worden gelaten indien op grond van objectieve gegevens kan worden uitgesloten dat uitvoering van de werkzaamheden afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor dat gebied.

In dit geval kunnen dergelijke gevolgen niet bij voorbaat uitgesloten worden. Ik concludeer dat een passende beoordeling vereist is. U hebt bij uw aanvraag een passende beoordeling gevoegd.

De gevraagde vergunning kan slechts verleend worden, indien ik mij ervan heb kunnen verzekeren dat de beschermde waarden van het desbetreffende gebied niet aangetast zullen worden.

De diverse beschermde waarden van de betrokken Natura 2000-gebieden alsmede de wezenlijke kenmerken en waarden van het voormalige beschermd natuurmonument 'Oosterschelde-buitendijks' staan vermeld op www.rijksoverheid.nl ('Onderwerpen' > 'Natuur' > 'Natura 2000').

Ik merk op dat het Natura 2000-gebied Oosterschelde het gehele voormalige beschermd natuurmonument Oosterschelde-buitendijks volledig omsluit. Omwille van inzicht in de wezenlijke kenmerken en waarden waarvoor dit natuurmonument is aangewezen (deze waarden maken immers sinds de inwerkingtreding van de Nb-wet 1998 deel uit van het betrokken Natura 2000-gebied) worden deze, voor zover relevant, inhoudelijk meegenomen in de onderstaande beoordeling.

BEOORDELING EFFECTEN

Algemeen

De bij de aanvraag gevoegde passende beoordeling biedt de grondslag voor de (nadere) vaststelling van de aard en omvang van de effecten (mede gelet op de eventuele cumulatie van effecten) en de wijze waarop in mitigatie is voorzien.

In de passende beoordeling zijn de effecten getoetst aan de instandhoudingdoelstellingen uit het aanwijzingsbesluit. In het onderstaande volgt mijn beoordeling van de effectenanalyse zoals neergelegd in de passende beoordeling.

Afbakening

Ten behoeve van de beoordeling van de effecten is geïnventariseerd welke in redelijkheid denkbare typen effecten onderzocht moeten worden. Conform hoofdstuk 4 van de passende beoordeling gaat het om de volgende effecten:

Aanlegfase

- ruimtebeslag;
- verstoring door beweging, geluid en/of licht;
- verzuring/vermesting.

Gebruiksfase

- ruimtebeslag;
- draadslachtoffers.

Vervolgens is in hoofdstuk 5 van de passende beoordeling aangegeven in welke Natura 2000-gebieden en in relatie tot welke instandhoudingsdoelstellingen effecten kunnen optreden.

Effecten op habitatsoorten worden uitgesloten, omdat de soort niet voorkomt op de plek van de werkzaamheden (noordse woelmuis in Oosterschelde, nauwe korfslak, groenknolorchis, zeeprik, rivierprik en fint in Westerschelde & Saeftinghe), de locatie van de werkzaamheden geen geschikte biotoop voor de soort is (noordse woelmuis in Oosterschelde) en er geen belangrijke en onvervangbare functie van de soort aanwezig is (gewone zeehond in Oosterschelde) dan wel de reikwijdte van de trillingen niet ver genoeg gaat om de ligplaatsen van de soort te bereiken (gewone zeehond in Westerschelde & Saeftinghe).

De natuurwaarden die door de genoemde effecten beïnvloed kunnen worden zijn hieronder per Natura 2000-gebied aangegeven.

Oosterschelde

1. Habitattypen
  - Grote baaien
2. Broedvogels
  - Bontbekplevier
  - Grote stern
  - Visdief
  - Noordse stern
  - Dwergstern
3. Niet-broedvogels
  - Brandgans
  - Rotgans
  - Bergeend
  - Scholekster
  - Kluut
  - Bontbekplevier
  - Strandplevier
  - Goudplevier
  - Zilverplevier
  - Kievit
  - Kanoet
  - Driesteenstrandloper
  - Bonte strandloper
  - Rosse grutto
  - Wulp
  - Zwarte ruiter
  - Tureluur
  - Groenpootruiter
  - Steenloper

Zoommeer

1. Broedvogels
  - Zwartkopmeeuw
  - Visdief

2. Niet-broedvogels

- Aalscholver
- Grauwe gans
- Kluut

Markiezaat

1. Niet-broedvogels

- Lepelaar
- Kluut
- Bontbekplevier
- Zilverplevier
- Kanoet
- Bonte strandloper
- Zwarte ruiter

Westerschelde & Saeftinghe

1. habitatypen

- Witte duinen

2. niet-broedvogels

- Lepelaar
- Kogans
- Grauwe gans

Yerseke & Kapelse Moer

1. niet-broedvogels

- Kogans

Veerse Meer

1. niet-broedvogels

- Lepelaar

Ik ben van oordeel dat de afbakening van het gebied dat door de aangevraagde activiteit beïnvloed zou kunnen worden, in de passende beoordeling op een juiste wijze heeft plaatsgevonden. Ik teken daarbij aan dat ik ruimtebeslag rangschik onder de noemer oppervlakteverlies en draadslachtoffers aanmerk als verstoring en verslechtering van het leefgebied. De in de passende beoordeling geselecteerde relevante beschermde habitattypen, habitatsoorten en vogelrichtlijnsoorten, merk ik als volledig en juist aan.

Mogelijke effecten en mitigatie

In het onderstaande volgt – per Natura 2000-gebied, per habitatype en/of per soort (individueel dan wel per groep van soorten)– mijn beoordeling van de toetsing aan de instandhoudingsdoelstellingen zoals neergelegd in de passende beoordeling.

Natura 2000-gebied Oosterschelde

Oppervlakteverlies

- Habitattypen

Grote baaien (H 1160)

De passende beoordeling concludeert dat het negatieve effect door het plaatsen van één hoogspanningsmast binnen het Natura 2000-gebied als niet significant wordt beoordeeld gezien de zeer beperkte afname van het areaal, nl. 2,5 ha ofwel 0,007% van het totale oppervlak van dit habitatype als tijdelijk ruimtebeslag en 0,25 ha ofwel 0,0007% van het totale oppervlak als permanent ruimtebeslag.

Ik onderschrijf de hiervoor genoemde conclusie. Ik stel vast dat het zowel in relatieve als absolute zin om een zeer gering effect gaat. Daarbij komt dat de staat van instandhouding van dit habitatype in Oosterschelde qua oppervlakte als gunstig wordt beoordeeld. Gelet hierop kom ik tot de conclusie dat het verlies van maximaal 0,25 ha van dit habitatype als niet significant negatief moet worden beschouwd. Ook zonder deze 0,25 ha blijft ruim voldoende oppervlakte van habitatype 1160 in het Natura 2000-gebied 'Oosterschelde' over en kan het deel van de instandhoudingsdoelstelling dat gericht is op verbetering van de kwaliteit, nog altijd gehaald worden. Met het permanent verdwijnen van maximaal 0,25 ha nemen de potenties voor kwaliteitsverbetering van dit habitatype binnen Oosterschelde niet af, temeer daar bedoelde potenties conform het definitieve aanwijzigingsbesluit vooral gezocht worden in herstel van een evenwichtige afwisseling van de deelecosystemen, herstel van kleinschalige zoet-zout gradiënten, van droogvallende mosselbanken en uitbreiding van zeegrasvelden. In het licht daarvan ben ik van mening dat het geringe permanente oppervlakteverlies van 0,25 ha geen belemmering vormt voor het halen van de instandhoudingsdoelstelling van het habitatype grote baaien in Oosterschelde.

Vogelrichtlijnsoorten

-Broedvogels

Bontbekplevier

De passende beoordeling concludeert dat significante effecten uitgesloten zijn, zowel voor wat betreft de tijdelijke effecten als de permanente effecten, omdat de werkzaamheden niet voorzien zijn in belangrijke broedgebieden die zich langs de kust van Tholen bevinden (de dijk is geen hotspot voor de bontbekplevier, dus leidt verslechtering van het broedgebied niet tot effecten op de populatie), het feit dat de effecten van de werkzaamheden tijdens het broedseizoen beperkt zijn en het gegeven dat er nog voldoende alternatieve broedgelegenheden overblijven.

Ik onderschrijf de voorgenoemde conclusie en ben van oordeel dat noch de aanleg noch de aanwezigheid van de hoogspanningsleiding leidt tot het verdwijnen van broedplaatsen voor de onderhavige soort. Daarbij kan nog worden aangetekend dat de soort blijkens onderzoek niet is waargenomen langs het onderhavige deel van de dijk waar mast 1084 wordt gebouwd. Ik ben dan ook van oordeel dat de aanleg en aanwezigheid van de hoogspanningsleiding, gezien de min of meer

stabiele trend van de broedpopulatie, geen belemmering vormt voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstelling van bontbekplevier in Oosterschelde.

- Niet-broedvogels

Steltlopers (bontbekplevier, zilverplevier en wulp) en strandlopers (bonte strandloper, rosse grutto, tureluur en steenloper)

De passende beoordeling concludeert dat het negatieve effect van ruimtebeslag niet als significant wordt beoordeeld gezien de beperkte afname van het foerageergebied (het gaat om 0,0007% van het totale areaal slik), de beperkte functie van het slik voor foeragerende steltlopers (de hoge delen van het slik worden bij afgaan snel verlaten door grote steltlopers zoals wulp) en het beperkte belang van het slik als foerageergebied in verhouding tot de rest van het Natura 2000-gebied.

Ik onderschrijf deze conclusie en ben van mening dat het permanente verlies van foerageergebied niet leidt tot het verdwijnen van de onderhavige soorten als niet-broedvogel. Ik ben dan ook van mening dat de aanwezigheid van mast 1084, gezien de gunstige landelijke staat van instandhouding voor de betreffende niet-broedvogels behalve tureluur en steenloper waarvan de landelijke staat van instandhouding matig ongunstig respectievelijk zeer ongunstig is, niet van negatieve invloed is op het halen van de instandhoudingsdoelstelling van deze zeven vogels in Oosterschelde.

Verstoring en/of verslechtering

- Broedvogels

Sternen (grote stern, visdief, Noordse stern en dwergstern)

De passende beoordeling concludeert dat effecten uitgesloten zijn, omdat grootschalige vliegbewegingen die het huidige tracé doorkruisen, niet zijn waargenomen, nabij de kust (dat is langs de rand van de Oosterschelde) verbindingen gebundeld worden en een wezenlijke toename van daadslachtoffers niet is voorzien.

Ik onderschrijf bovenstaande conclusie en ben van oordeel dat de nieuwe hoogspanningsverbinding noch in de aanlegfase noch in de gebruiksfase resulteert in verslechtering van het leefgebied van de onderhavige vier broedvogelsoorten. Ik ben dan ook van mening dat de aanleg en aanwezigheid van deze hoogspanningsverbinding, ondanks de in verhouding geringe bijdrage van Oosterschelde in de totale Deltapopulatie voor alle vier soorten, er niet toe leidt dat de instandhoudingsdoelstelling van deze soorten in Oosterschelde niet gehaald kan worden.

- Niet-broedvogels

Ganzen (brandgans en rotgans) en eenden (bergeend)

De passende beoordeling concludeert dat effecten uitgesloten zijn, omdat de vliegbewegingen hoofdzakelijk plaatsvinden tussen Tholen en Yerseke & Kapelse Moer, de huidige en de nieuwe hoogspanningsverbinding ten zuiden van het

voornoemde Natura 2000-gebied zijn gelegen en er niet meer draadslachtoffers te verwachten zijn.

Ik onderschrijf deze conclusie en ben van mening dat de nieuwe hoogspanningsverbinding niet zal leiden tot verstoring van het leefgebied van beide ganzensoorten en van de bergeend. Ik ben dan ook van mening dat de aanleg en aanwezigheid van deze hoogspanningsverbinding, gezien de positieve trend voor brandgans alsook bergeend en ondanks de negatieve trend voor rotgans, geen belemmering vormt voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstelling van deze drie vogels in Oosterschelde.

Scholekster

De passende beoordeling concludeert dat significant negatieve effecten niet zonder meer uit te sluiten zijn, omdat de aanwezigheid van zowel rustende als foeragerende scholeksters niet uit te sluiten is – de soort is foeragerend waargenomen langs de dijk en maakt ook gebruik van hoogwatervluchtplaatsen nabij mast 1084 – en uitwijkmogelijkheden gezien de binding tussen rust- en foerageergebieden beperkt zijn. Door het treffen van een mitigerende maatregel kunnen significante effecten worden uitgesloten. Het gaat om het realiseren van een tijdelijke op- en afgang van de dijk waarvan de exacte dimensies nog nader moeten worden bepaald. Via deze maatregel kan verstoring op het buitendijkse gebied zo beperkt mogelijk worden gehouden en wordt de hoogwatervluchtplaats op het strandje bij Roelshoek ontzien.

Ik onderschrijf bovenstaande conclusie en ben van oordeel dat significante verstoring met de voorgestelde mitigerende maatregel niet zal optreden en er ook geen sprake is van (significante) verslechtering van het leefgebied van de onderhavige soort. Ik teken daarbij aan dat de landelijke staat van instandhouding van de scholekster zeer ongunstig en de trend in Oosterschelde negatief is. De oorzaak daarvan is vooral te zoeken in de beperkte beschikbaarheid van voedsel, met name kokkels, in de Oosterschelde. In dat licht helpt het als de verstoring ten tijde van het plaatsen van mast 1084 als onderdeel van de aanleg van de nieuwe hoogspanningsverbinding zo beperkt mogelijk wordt gehouden. Ik ben dan ook van mening dat de aanleg van de nieuwe hoogspanningsverbinding, gezien het voorafgaande, geen belemmering vormt voor het halen van de instandhoudingsdoelstelling van scholekster in Oosterschelde.

Om te verzekeren dat scholeksters tijdens de aanlegfase van de nieuwe hoogspanningsverbinding zo min mogelijk worden verstoord door de werkzaamheden inzake het plaatsen van mast 1084, verbind ik aan de vergunning een tweetal voorschriften.

Bontbekplevier

De passende beoordeling concludeert dat significant negatieve effecten niet op voorhand uit te sluiten zijn, omdat de aanwezigheid van rustende en foeragerende bontbekplevieren niet uit te sluiten is, uitwijkmogelijkheden gezien de binding tussen rust- en foerageergebieden beperkt zijn en de instandhoudingsdoelstelling voor de soort niet gehaald wordt. Door het treffen van een mitigerende maatregel

kunnen significante effecten worden uitgesloten. Het gaat om dezelfde maatregel als voorgesteld ten aanzien van scholekster.

Ik onderschrijf deze conclusie en ben van mening dat significante verstoring met de voorgestelde mitigerende maatregel niet zal optreden en er ook geen sprake is van (significante) verslechtering van het leefgebied van de onderhavige soort. Ik teken daarbij aan dat het slik langs de dijk blijkens de passende beoordeling een geringe waarde heeft als foerageergebied voor de bontbekplevier die in geringe aantallen foeragerend langs de dijk is waargenomen. Evenmin maakt de soort gebruik van de hoogwatervluchtplaatsen nabij de te plaatsen mast. Ik ben dan ook van mening dat de aanleg van mast 1084, gezien de landelijke gunstige staat van instandhouding en de min of meer stabiele trend in Oosterschelde, geen negatieve invloed heeft op het realiseren van de instandhoudingsdoelstelling van bontbekplevier in Oosterschelde.

Om te verzekeren dat bontbekplevieren tijdens de aanlegfase van de nieuwe hoogspanningsverbinding zo min mogelijk worden verstoord door de werkzaamheden inzake het plaatsen van mast 1084, verbind ik aan de vergunning nadere voorschriften. Ik haak daarbij aan bij de voorschriften voor de scholekster.

Strandplevier

De passende beoordeling concludeert dat het effect van de verstoring niet significant negatief is, omdat de soort niet gebonden is aan foerageergebieden dichtbij rustgebieden, er bij verstoring voldoende uitwijkmogelijkheden zijn, het om enkele individuen gaat en de oorzaak voor het niet halen van de instandhoudingsdoelstelling niet in dit Natura 2000-gebied is.

Ik onderschrijf de hiervoor genoemde conclusie en ben van oordeel dat er geen sprake is van significante verstoring van de onderhavige soort, temeer daar de strandplevier blijkens de passende beoordeling gebruik maakt hoogwatervluchtplaatsen in de buurt van het projectgebied, maar niet in de omgeving foerageert. Ik ben dan ook van oordeel dat de vergunde activiteit, gezien de stabiele trend in de Oosterschelde sinds de jaren 90 van de 20^e eeuw ondanks de landelijke zeer ongunstige staat van instandhouding, niet ertoe leidt dat de instandhoudingsdoelstelling van strandplevier in Oosterschelde niet gehaald kan worden.

Goudplevier

De passende beoordeling concludeert dat het effect van de verstoring niet significant negatief is, omdat de soort niet foeragerend nabij het projectgebied is waargenomen (tijdens hoogwater zijn alleen binnendijks, niet buitendijks, enkele exemplaren aanwezig), agrarische gebieden ook geschikt zijn als foerageergebied en er bij verstoring voldoende uitwijkmogelijkheden zijn.

Ik onderschrijf deze conclusie en ben van mening dat er geen sprake is van significante verstoring en/of (significante) verslechtering van het leefgebied van de onderhavige soort. Ik ben dan ook van mening dat de nieuwe hoogspanningsverbinding, gelet op de sterke positieve trend ondanks de landelijk

zeer ongunstige staat van instandhouding, geen belemmering vormt voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstelling van goudplevier in Oosterschelde.

Kievit

De passende beoordeling concludeert dat het effect van verstoring niet significant negatief is, omdat de soort niet specifiek aan de kust gebonden is – en daarom verstoring van deze soort beperkt is – en de Oosterschelde geen functie als broedgebied heeft.

Ik onderschrijf bovenstaande conclusie en ben van oordeel dat de nieuwe hoogspanningsverbinding niet resulteert in significante verstoring en/of (significante) verslechtering van het leefgebied van de onderhavige soort. Ik ben dan ook van oordeel dat de betreffende activiteit, gezien de geleidelijke positieve trend, niet er toe leidt dat de instandhoudingsdoelstelling van kievit in Oosterschelde niet gehaald kan worden.

Overige steltlopers (kluut, bontbekplevier, zilverplevier en wulp)

De passende beoordeling concludeert dat significant negatieve effecten uitgesloten zijn, omdat een beperkt deel van het leefgebied tijdelijk verstoord wordt, de waarde als foerageergebied en als hoogwatervluchtplaats beperkt is, en verstoring van toepassing is op zeer beperkte aantallen vogels. Zelfs als de werkzaamheden de vogels uit het Natura 2000-gebied verjagen, komen de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar.

Ik onderschrijf de hiervoor genoemde conclusie en ben van mening dat de nieuwe hoogspanningsverbinding noch leidt tot significante verstoring noch tot (significante) verslechtering van het leefgebied van de onderhavige soorten. Ik ben dan ook van mening dat de aanleg van de nieuwe hoogspanningsverbinding, gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding voor de betrokken soorten behalve kluut die een zeer ongunstige staat van instandhouding heeft, geen belemmering vormt voor het halen van de instandhoudingsdoelstelling van deze vier vogels in Oosterschelde.

Kanoet

De passende beoordeling concludeert dat effecten op de populatie en daarmee significante negatieve effecten uitgesloten zijn, omdat de kanoet niet foeragerend langs de dijk is waargenomen, maar wel overtijend – sporadisch en met enkele exemplaren – hier aanwezig is, en er geen sprake is van een vaste hoogwatervluchtplaats (de soort is bij hoogwater niet waargenomen nabij de mast, wel op het strand nabij Roelshoek).

Ik onderschrijf deze conclusie en ben van oordeel dat de nieuwe hoogspanningsverbinding niet leidt tot significante verstoring en/of (significante) verslechtering van het leefgebied van de onderhavige soort. Ik ben dan ook van oordeel dat de aanleg en aanwezigheid van de hoogspanningsverbinding, ondanks de landelijk matige ongunstige staat van instandhouding en de negatieve trend in

Oosterschelde, niet er toe leidt dat de instandhoudingsdoelstelling van kanoet in Oosterschelde niet gehaald kan worden.

Zwarte ruiter

De passende beoordeling concludeert dat het effect van verstoring niet significant negatief is, omdat de soort niet in de buurt van het projectgebied foerageert (en ook niet overtijt), hij niet gebonden is aan specifieke hoogwatervluchtplaatsen dichtbij de foerageergebieden en er voldoende mogelijkheden zijn om bij verstoring tijdelijk uit te wijken.

Ik onderschrijf bovenstaande conclusie en ben van mening dat de nieuwe hoogspanningsleiding niet leidt tot significante verstoring en/of (significante) verslechtering van het leefgebied van de onderhavige soort. Ik ben dan ook van mening dat de nieuwe hoogspanningsleiding, gelet op de functie die de Oosterschelde voor zwarte ruiter vervult – het gaat om doortrekkers –, en de min of meer stabiele trend in de Oosterschelde, geen belemmering vormt voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstelling van zwarte ruiter in Oosterschelde.

Tureluur

De passende beoordeling concludeert dat het effect van de verstoring niet significant negatief is, omdat de soort qua foeragemogelijkheden niet gebonden is aan de omstandigheden rond het projectgebied – hij foerageert ook binnendijks –, hij in kleine aantallen rond het projectgebied voorkomt en er bij tijdelijke verstoring voldoende uitwijkmogelijkheden zijn.

Ik onderschrijf de hiervoor genoemde conclusie en ben van oordeel dat de nieuwe hoogspanningsverbinding noch resulteert in significante verstoring noch in (significante) verslechtering van het leefgebied van de onderhavige soort. Ik ben dan ook van oordeel dat de nieuwe hoogspanningsverbinding, gezien de functie van Oosterschelde voor de soort – ook hier betreft het doortrekkers –, het feit dat de soort blijkens de passende beoordeling, anders dan scholekster en kanoet, niet afhankelijk is van de hoogwatervluchtplaatsen nabij de in het Natura 2000-gebied te bouwen mast, en gezien de stabiele trend van tureluur in dit Natura 2000-gebied, niet ertoe leidt dat de instandhoudingsdoelstelling van tureluur in Oosterschelde niet gehaald kan worden.

Groenpootruiter

De passende beoordeling concludeert dat het effect niet significant negatief is, omdat de functie van de dijk en slikken rond de in het Natura 200-gebied te bouwen mast gering is, zijn aanwezigheid naar verwachting incidenteel is, hij ook geen gebruik maakt van hoogwatervluchtplaatsen nabij de mast en er bij verstoring voldoende uitwijkmogelijkheden zijn.

Ik onderschrijf deze conclusie en ben van mening dat er geen sprake is van significante verstoring en/of (significante) verslechtering van het leefgebied van de onderhavige soort door de aanleg en aanwezigheid van de nieuwe hoogspanningsverbinding in het algemeen en het plaatsen van een mast binnen

de grenzen van het Natura 2000-gebied in het bijzonder. Ik ben dan ook van mening dat de nieuwe hoogspanningsverbinding, gelet op de min of meer stabiele trend in Oosterschelde en de landelijk gunstige staat van instandhouding, geen belemmering vormt voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstelling van groenpootruiter in Oosterschelde.

Overige strandlopers (drieteenstrandloper, bonte strandloper, rosse grutto en steenloper)

De passende beoordeling concludeert dat significant negatieve effecten uitgesloten zijn, omdat een beperkt deel van het leefgebied tijdelijk verstoord wordt, de waarde als foerageergebied en als hoogwatervluchtplaats beperkt is, en verstoring van toepassing is op zeer beperkte aantallen vogels. De instandhoudingsdoelstellingen komen niet in gevaar, zelfs niet als de werkzaamheden de vogels uit het Natura 2000-gebied verjagen.

Ik onderschrijf bovenstaande conclusie en ben van oordeel dat er geen sprake is van significante verstoring en/of (significante) verslechtering van het leefgebied van de onderhavige soorten door de aanleg en aanwezigheid van de nieuwe hoogspanningsverbinding. Ik ben dan ook van oordeel dat de aanleg en aanwezigheid van de nieuwe hoogspanningsverbinding, gelet op de positieve trend voor drieteenstrandloper en steenloper alsmede de stabiele trend voor bonte strandloper en rosse grutto, geen negatieve invloed hebben op het realiseren van de instandhoudingsdoelstelling van deze vier vogels in Oosterschelde.

Natura 2000-gebied Zoommeer

Verstoring

- Broedvogels

Meeuwen en sternes (Zwartkopmeeuw en visdief)

De passende beoordeling concludeert dat effecten uitgesloten zijn, omdat grootschalige vliegbewegingen die het huidige tracé doorkruisen, niet zijn waargenomen, nabij de kust (dat is langs de rand van de Oosterschelde) verbindingen gebundeld worden en een wezenlijke toename van daadslachtoffers niet is voorzien.

Ik onderschrijf de hiervoor genoemde conclusie en ben van mening dat de nieuwe hoogspanningsverbinding in de gebruiksfase niet resulteert in verslechtering van het leefgebied van de onderhavige twee broedvogelsoorten. Ik ben dan ook van mening dat de aanwezigheid van deze hoogspanningsverbinding, gelet op de landelijk gunstige staat van instandhouding van zwartkopmeeuw en ondanks de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding van visdief, er niet toe leidt dat de instandhoudingsdoelstelling van beide vogels in Zoommeer niet gehaald kan worden.

- Niet-broedvogels

Aalscholver

De passende beoordeling concludeert dat effecten uitgesloten zijn, omdat er geen werkzaamheden plaatsvinden bij de hoogspanningsmast in het Zoommeer waar zich een nestkolonie bevindt.

Ik onderschrijf deze conclusie en ben van oordeel dat de aanwezigheid van de nieuwe hoogspanningsverbinding niet leidt tot verslechtering van het leefgebied van de onderhavige soort. Ik teken daarbij aan dat het Zoommeer weliswaar is aangewezen voor Aalscholver in het kader van de Vogelrichtlijn, maar dat de aanwijzingsprocedure van het Zoommeer als Natura 2000-gebied nog in gang moet worden gezet. In het concept gebiedendocument van november 2007 wordt voorgesteld om de aanwijzing van Zoommeer voor aalscholver ongedaan te maken. Om die reden is voor deze soort in het hiervoor genoemde document geen instandhoudingsdoelstelling geformuleerd.

Grauwe gans

De passende beoordeling concludeert dat effecten uitgesloten zijn, omdat er in de huidige situatie al twee verbindingen liggen waarvan er één geamoveerd wordt, het aantal draadslachtoffers niet zal toenemen maar mogelijk zelfs zal afnemen, en de retourgeleider geen effect heeft, aangezien ganzen over het algemeen over de verbinding heen vliegen.

Ik onderschrijf bovenstaande conclusie en ben van mening dat de nieuwe hoogspanningsverbinding geen effect heeft op de onderhavige ganzensoort, noch qua verstoring noch qua verslechtering van zijn leefgebied. Ik ben dan ook van mening dat de aanwezigheid van de nieuwe hoogspanningsverbinding, gezien de zeer positieve trend en de landelijk gunstige staat van instandhouding, geen belemmering vormt voor het halen van de instandhoudingsdoelstelling van grauwe gans in Zoommeer.

Kluut

De passende beoordeling concludeert dat effecten op de populatie uitgesloten zijn, omdat vliegbewegingen van deze soort zich beperken tot de kust, het merendeel van de hoogwatervluchtplaatsen zich langs de kust bevindt, hiervoor de nieuwe hoogspanningsleiding alleen ter hoogte van de nieuwe mast gepasseerd hoeft te worden, de functie van de dijk als hoogwatervluchtplaats ter hoogte van de nieuwe mast gering is, evenals het aantal draadslachtoffers (gemiddeld hooguit 15 per maand), en het grootste deel van het jaar vrijwel geen vogels aanwezig zijn.

Ik onderschrijf de hiervoor genoemde conclusie en ben van oordeel dat de nieuwe hoogspanningsverbinding en mast niet leiden tot significante verstoring van de betrokken soort. Gezien de hiervoor beschreven vliegbewegingen en beperkte aanwezigheid van vogels door het jaar heen rond de nieuwe mast is het inderdaad niet aannemelijk dat er in de nieuwe situatie meer draadslachtoffers zullen optreden. Ik teken daarbij aan dat het in de passende beoordeling genoemde aantal draadslachtoffers betrekking heeft op alle vogelsoorten die ter hoogte van

de te plaatsen mast de bestaande verbinding kruisen, en niet uitsluitend de kluut betreft. Ik ben dan ook van oordeel dat de aanwezigheid van de nieuwe hoogspanningsverbinding en van mast 1084, gezien de stabiele trend van de soort, geen belemmering vormt voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstelling van kluut in Zoommeer.

Natura 2000-gebied Markiezaat

Verstoring

- Niet-broedvogels

Lepelaar

De passende beoordeling concludeert dat effecten uitgesloten zijn, omdat de nieuwe verbinding op de locatie van de te amoveren huidige verbinding wordt aangelegd en het aantal draadslachtoffers niet zal toenemen.

Ik onderschrijf deze conclusie en ben van mening dat de nieuwe hoogspanningsverbinding geen effect heeft qua verslechtering van het leefgebied van de onderhavige soort. Ik ben dan ook van mening dat de aanwezigheid van de nieuwe hoogspanningsverbinding, gelet op de sterke toename van het aantal lepelaars in Markiezaat vanaf 2000 waarbij er sprake is van enkele honderden exemplaren per seizoen, niet ertoe leidt dat de instandhoudingsdoelstelling van lepelaar in Markiezaat niet gehaald kan worden.

Steltlopers (kluut, bontbekplevier en zilverplevier)

De passende beoordeling concludeert dat effecten op de populatie uitgesloten zijn, omdat vliegbewegingen van de vogels zich beperken tot de kust, het merendeel van de hoogwatervluchtplaatsen zich langs de kust bevindt, hiervoor de nieuwe hoogspanningsleiding alleen ter hoogte van de nieuwe mast gepasseerd hoeft te worden, de functie van de dijk als hoogwatervluchtplaats ter hoogte van de nieuwe mast gering is, evenals het aantal draadslachtoffers (gemiddeld hooguit 15 per maand), en het grootste deel van het jaar vrijwel geen vogels aanwezig zijn.

Ik onderschrijf de hiervoor genoemde conclusie en ben van oordeel dat de nieuwe hoogspanningsverbinding en mast geen significant versturend effect hebben op de onderhavige drie soorten. Ten aanzien van deze soorten geldt dezelfde kanttekening voor het huidige aantal draadslachtoffers als die ik heb gemaakt met betrekking tot kluut in Zoommeer. Ik ben dan ook van oordeel dat de aanwezigheid van de nieuwe hoogspanningsverbinding en mast, gelet op de landelijk gunstige staat van instandhouding voor beide plevieren en ongeacht de afnemende trend voor kluut die mogelijk wordt veroorzaakt door de afsluiting, geen belemmering vormen voor het halen van de instandhoudingsdoelstelling van deze drie steltlopers in Markiezaat.

Strandlopers (kanoet, bonte strandloper en zwarte ruiter)

De passende beoordeling concludeert dat effecten op de populatie uitgesloten zijn. De hiervoor aangedragen argumenten zijn dezelfde als die zijn gehanteerd in relatie tot de steltlopers (kluut, bontbekplevier en zilverplevier).

Ik onderschrijf bovenstaande conclusie en ben van mening dat er geen sprake is van significant verstoring van de onderhavige drie soorten. In acht genomen de hiervoor gemaakte kanttekening met betrekking tot het huidige aantal draadslachtoffers ben ik tevens van mening dat de aanwezigheid van de nieuwe hoogspanningsverbinding inclusief mast 1084, gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding van bonte strandloper en zwarte ruiter, en ondanks de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding van kluut waarvan de oorzaak conform het definitieve aanwijzingsbesluit niet in dit Natura 2000-gebied ligt, niet ertoe leidt dat de instandhoudingsdoelstelling van de drie strandlopers in Markiezaat niet gehaald kan worden.

Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe

Verzuring

- Habitattypen

Witte duinen (H 2120)

De passende beoordeling concludeert dat ecologische veranderingen als gevolg van (stikstof)depositie uitgesloten zijn vanwege de tijdelijkheid van de depositie, de zeer geringe toename van de stikstofdepositie zowel relatief als absoluut (het gaat om nog geen 0,1% van de achtergronddepositie die 1260-1340 mol N/ha/j bedraagt, en maximaal 0,1 mol N/ha/j) en het feit dat de achtergronddepositie waarschijnlijk lager ligt dan weergegeven op de depositiekaart (omdat het betreffende kilometerhok grotendeels binnendijks ligt en de depositie buitendijks lager zal zijn).

Ik onderschrijf deze conclusie en ben van oordeel dat de geringe tijdelijke toename van stikstofdepositie niet leidt tot verslechtering van het onderhavige habitatype. Ik teken daarbij aan dat de kritische depositiewaarde van witte duinen die is vastgelegd op 1.429 mol N/ha/j, niet wordt overschreden. Ik ben dan ook van mening dat de werkzaamheden in de aanlegfase geen belemmering vormen voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstelling van witte duinen in Westerschelde & Saeftinghe.

Verstoring

- Niet-broedvogels

Lepelaar

De passende beoordeling concludeert dat er sprake is van een positief effect, omdat de nieuwe hoogspanningslijn voor een groot deel van het tracé op Walcheren is gebundeld met de bestaande 150 kV-verbinding, de huidige 380 kV-verbinding verdwijnt en dit voor een groot deel van het tracé leidt tot het verkleinen van de aanliegkans.

Ik onderschrijf bovenstaande conclusie en ben van mening dat de nieuwe hoogspanningsverbinding noch resulteert in significante verstoring noch in significante verslechtering van het leefgebied van de onderhavige soort. Ik ben dan ook van oordeel dat de aanleg en aanwezigheid van de nieuwe

hoogspanningsverbinding, gezien de positieve trend in Oosterschelde (de aantallen zijn hier sterk toegenomen in de jaren 90 van de 20^e eeuw), niet ertoe leidt dat de instandhoudingsdoelstelling van lepelaar in Westerschelde & Saeftinghe niet gehaald kan worden.

Ganzen (kolgans en grauwe gans)

De passende beoordeling concludeert dat effecten uitgesloten zijn, omdat in de huidige situatie al een hoogspanningslijn aanwezig is en een toename van draadslachtoffers niet te verwachten is, ganzen over de hoogspanningsverbinding heen vliegen en ook de retourstroomgeleider niet leidt tot extra draadslachtoffers.

Ik onderschrijf de hiervoor genoemde conclusie en ben van oordeel dat de nieuwe hoogspanningsverbinding niet leidt tot significante verstoring en/of (significante) verslechtering van het leefgebied van beide onderhavige soorten. Ik ben dan ook van oordeel dat de aanwezigheid van de nieuwe hoogspanningsverbinding, gelet op de landelijk gunstige staat van instandhouding voor beide soorten waarbij in dit Natura 2000-gebied sprake is van een negatieve trend voor kolgans en stabilisering van de aantallen grauwe ganzen, niet ertoe leidt dat de instandhoudingsdoelstelling van beide ganzensoorten in Westerschelde & Saeftinghe niet gehaald kan worden.

Yerseke & Kapelse Moer

Verstoring

- Niet-broedvogels

Kolgans

De passende beoordeling concludeert dat effecten uitgesloten zijn, omdat de vliegbewegingen hoofdzakelijk plaatsvinden tussen Tholen en Yerseke & Kapelse Moer, de huidige en de nieuwe hoogspanningsverbinding ten zuiden van dit Natura 2000-gebied zijn gelegen en er niet meer draadslachtoffers te verwachten zijn.

Ik onderschrijf deze conclusie en ben van mening dat de nieuwe hoogspanningsverbinding niet zal leiden tot verstoring noch tot verslechtering van het leefgebied van de onderhavige soort. Ik ben dan ook van mening dat de aanleg en aanwezigheid van deze nieuwe hoogspanningsverbinding, ondanks de licht dalende trend van kolgans in dit Natura 2000-gebied, geen belemmering vormen voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstelling van kolgans in Yerseke & Kapelse Moer.

Veerse Meer

Verstoring

- Niet-broedvogels

Lepelaar

De passende beoordeling concludeert dat effecten op de kolonie die vanuit het Veerse Meer foerageert verspreid over Zuid-Beveland, uitgesloten zijn, omdat

voor een groot deel van het tracé sprake is van bundeling van de verbindingen, de verbinding in het zuiden van Walcheren verdwijnt, een toename van draadslachtoffers niet wordt verwacht vanwege de bundeling van verbindingen, de nieuwe verbinding niet vlakbij de leefgebieden staat en vogels zich relatief hoog bevinden als de nieuwe verbinding wordt gepasseerd.

Ik onderschrijf bovenstaande de conclusie en ben van oordeel dat er geen sprake is van significante verstoring en/of significante verslechtering van het leefgebied van de onderhavige soort. Ik ben dan ook van oordeel dat de aanleg en aanwezigheid van de nieuwe hoogspanningsverbinding, gezien de positieve trend en de landelijk gunstige staat van instandhouding, geen belemmering vormt voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstelling van lepelaar in Veerse Meer.

Natuurmonumentwaarden

Ten aanzien van de diverse flora en fauna zoals benoemd in het besluit tot aanwijzing van het gebied Oosterschelde-buitendijks als beschermd natuurmonument merk ik het volgende op. Deze waarden vallen voor een zeer groot deel binnen de beoordeling van de effecten in relatie tot het betrokken Natura 2000-gebied Oosterschelde. Naar mijn mening voorziet de voorgaande passende beoordeling ook in een toetsing die, qua algemene aannames en de diverse mitigerende maatregelen, gelding heeft voor de kenmerken en waarden van het betrokken natuurmonument. De waarden van het beschermd natuurmonument die niet zijn afgedekt door of meeliften met de Natura 2000-doelen en natuurwaarden die niet ondergeschikt zijn aan de Natura 2000-doelen worden in het onderstaande apart getoetst.

Landschap

Er is sprake van enige aantasting van het landschappelijke beeld (bezien vanuit het natuurmonument) door het plaatsen van één mast (mast 1084) binnen de begrenzing van het voormalige beschermde natuurmonument Oosterschelde-buitendijks.

Ik constateer dat de beoordeling van het aspect natuurschoon een subjectieve zaak is. Er zijn in het verleden geen criteria geformuleerd op grond waarvan aantasting van het aspect natuurschoon objectief, op basis van argumenten, kan worden beoordeeld. Er is wel onderzoek verricht naar de mogelijkheden om aantasting van het natuurschoon te beperken door middel van het treffen van mitigerende maatregelen. Zo heeft de Dienst Landelijk Gebied (hierna: DLG) van het voormalige Ministerie van EL&I (nu: EZ) in 2009 een rapportage opgesteld in het kader van de landschappelijke inpassing van mosselzaadinstallaties (hierna: MZI's). Voor zowel de Waddenzee, de Oosterschelde als de Voordelta geeft DLG in haar rapportage aan dat, gezien vanuit de Nb-wet 1998, enkel het gebruik van een eenduidige kleurstelling uit de voorgeschreven reeks van grijstinten (RALnummers 7035 of 7045) landschappelijk vereist is. Een grijze kleurstelling zal over het algemeen en in de diverse weersomstandigheden namelijk tot een beperktere zichtbaarheid van de MZI-systemen leiden. Hoewel de situatie van de MZI's niet één op één overdraagbaar is op die van de

hoogspanningsverbinding, geeft de uitkomst van het DLG-onderzoek mij toch aanleiding een voorschrift bij de gevraagde vergunning op te nemen. Mede gezien de door mij voorgeschreven kleurstelling en de beperkte schaal van de aantasting – het betreft één mast op een schiereiland met een oppervlak van 0,25 ha – bezien tegen de totale omvang van het voormalige beschermd natuurmonument die 23.230 ha bedraagt, worden de weidsheid en het ongeschonden karakter van het betrokken natuurmonument niet zodanig aangetast, dat ik de vergunning moet weigeren.

Er kan dan ook worden geconcludeerd dat de aangevraagde activiteit niet schadelijk is voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis van het beschermd natuurmonument of voor dieren of planten in het beschermd natuurmonument of het beschermde natuurmonument ontsiert.

Conclusie

Naar mijn oordeel is, mede gelet op de instandhoudingdoelstellingen voor de betrokken Natura 2000-gebieden, met de effecten zoals die in hoofdstuk 6 en 7 van de passende beoordeling zijn aangegeven een volledig inzicht gegeven in de mogelijke effecten die in het bovenvermelde beïnvloedingsgebied zijn te verwachten als gevolg van de aangevraagde activiteit. De passende beoordeling is dan ook genoegzaam uitgevoerd en biedt de noodzakelijke basis voor de in artikel 19g, lid 1, van de Nb-wet 1998 genoemde verzekering.

CUMULATIE

Op basis van artikel 19f van de Nb-wet 1998 dient bij vergunningverlening voor projecten of plannen een beoordeling plaats te vinden van de cumulatieve effecten indien deze projecten of plannen, afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of handelingen, significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende gebied.

Ik heb hiervoor reeds geconcludeerd dat de uitvoering van de voorgenomen activiteiten zelfstandig beschouwd, niet kan leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de betreffende Natura 2000-gebieden of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor de betreffende gebieden zijn aangewezen.

De passende beoordeling brengt in beeld dat cumulatieve effecten in relatie tot ruimtebeslag kunnen optreden door een drietal projecten.

1. Dijkwerkzaamheden door Projectbureau Zeeweringen. Door dit project verdwijnen smalle stroken slik, in totaal 14 ha. Het project voorziet ook in een herstelopgave in het Rammegors (herinrichting leidende tot getijdewerking). Hierbij is er geen sprake van een cumulatief effect, omdat de nieuwe hoogspanningsverbinding niet door of langs het Rammegors loopt.
2. Windpark Krammer. De aanleg van dit windmolenpark leidt tot een verlies van 0,15 ha van het habitattype grote baaien in Oosterschelde.
3. Vooroeverbestortingen op diverse locaties in de Oosterschelde om verdere uitholling richting de dijk te voorkomen. Het gaat zowel om reeds uitgevoerde

bestortingen waarvan de na-ijleffecten van belang zijn, alsook om nog uit te voeren bestortingen. Het ruimtebeslag van alle vooroeverbestortingen bedraagt 42,09 ha.

Cumulatief leidt ruimtebeslag tot een verlies van 58,74 van het areaal behorende tot het habitatype grote baaien. Dit komt neer op 0,17% van 34.136 ha, zijnde het totale areaal van dit habitatype in Oosterschelde.

Er treedt geen cumulatie op ten aanzien van verstoring (het effect van de verstoring door windmolens is zeer gering en leidt niet tot afname van leefgebieden van niet-broedvogels), stikstof (de effecten van verleende vergunningen zijn opgenomen in de achtergronddepositie) en draadslachtoffers (omdat het Windpark Krammer niet leidt tot aanvaringsslachtoffers).

Ik concludeer dat binnen de aangeleverde passende beoordeling een volledige en juiste cumulatie-toetsing is uitgevoerd.

AFWEGINGSKADER STRUCTUURVISIE INFRASTRUCTUUR EN RUIMTE

Aangezien in dit geval het afwegingskader van de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte het afwegingskader van de Vogel- en Habitatrichtlijn volgt, is met het doorlopen van het afwegingskader, zoals opgenomen in de Nb-wet 1998, materieel aan de vereisten van het afwegingskader van de voornoemde structuurvisie.

BESPREKING VAN DE INSPRAAK

Naar aanleiding van deze aanvraag zijn, op grond van artikel 44, lid 3, van de Nb-wet 1998, de provincie Zeeland en de gemeenten Borssele, Kapelle en Reimerswaal in de gelegenheid gesteld over deze aanvraag hun zienswijze kenbaar te maken.

Hierna volgt een weergave van de ontvangen zienswijzen op de aanvraag. Daar waar opmerkingen en suggesties niet reeds hiervoor aan de orde zijn geweest of niet binnen mijn inhoudelijke overwegingen reeds aan deze inspraak volledig tegemoet is gekomen, volgt mijn reactie (cursief weergegeven).

De provincie Zeeland (hierna: de provincie) heeft informeel (mondeling, via de telefoon) opgemerkt dat een aantal onderzoeken niet terug te vinden zijn in de passende beoordeling. De provincie heeft geen formele zienswijze op de aanvraag ingediend.

De gemeente Reimerswaal heeft informeel via de mail laten weten dat het college van B&W van deze gemeente afziet van een zienswijze. Het College heeft geen zienswijze tegen verlening van de gevraagde vergunning.

Geen van de overige aangeschreven partijen heeft (binnen de gestelde termijn) gereageerd.

CONCLUSIE

Op grond van het bovenstaande ben ik van mening dat de gevraagde vergunning, onder de opgenomen voorschriften en beperkingen, kan worden verleend.